

יינה של תורה

”ריח הניחוח” שהביא ל”לא ישובתו”

ביאור דברי המדרש אודות ”ריח הניחוח” שהביא לכריתת הברית ד”לא ישובתו” דקאי על ”ריח” המסירות נפש שבמשך הדורות; ביאור הענין ד”לא ישובתו” ע”פ פנימיות, ושייכותו לענין המס”נ

א. בפרשתנו (ח, כב) מסופר אודות כריתת הברית של הקב”ה עם נח, שלא יביא עוד מבול על העולם – ”עוד כל ימי הארץ גו’ לא ישובתו”. ומסופר, שהסיבה לכך היתה מצד הקרבנות שהקריב נח בצאתו מן התיבה – דכאשר ”וירח ה’ את ריח הניחוח” של הקרבנות, אזי ”ויאמר ה’ גו’ לא אוסיף לקלל עוד את האדמה גו’”.

והנה במדרש רבה (עה”פ (פל”ד, ט)) איתא ש”ריח הניחוח” רומז על ”ריחו של אברהם אבינו עולה מכבשן האש . . . ריח של חנני’ מישאל ועזרי’ עולין מכבשן האש . . . ריח דורו של שמד [שהרג את עשרה הרוגי מלכות]”. והיינו, דהסיבה שגרמה לכריתת הברית היתה (לא רק הקרבנות שהקריב נח, אלא גם) מסירות הנפש של אברהם אבינו, חנני’ מישאל ועזרי’, ודורו של שמד.

וצריך ביאור בדברי המדרש: מדוע לא הי’ די בהקרבת הקרבנות של נח לבד בכדי לפעול את כריתת הברית, והי’ צורך לבוא ב”ריח” של מסירות נפש, שהוא ענין נעלה ביותר?

ב. ויובן בהקדם ביאור בתוכן הכללי של ברית זו:

לקראת שבת

יא

הנה מבואר בדרושי חסידות שכריתת הברית על קיום העולם ("לא ישבותו" כנ"ל) – לא היתה רק בכדי להבטיח את קיום העולם לכשעצמו, שלא ייחרב פעם נוספת ע"י המבול; אלא, בכדי להבטיח שהעולם יתקיים בהתאם לכוונת ותכלית בריאתו – "בשביל ישראל".

[ובזה מבואר הא דבפסוקי זכרונות של ר"ה נאמר הפסוק "ויזכור אלקים את נח", שזכרון זה הביא לכריתת הברית הנ"ל – דלפום ריהטא צריך ביאור: הלוא הזכרון של ר"ה הוא על הברית שכרת הקב"ה עם בני ישראל, ולא עם כללות העולם (וכפי שמודגש בתוכן של שאר הפסוקים); וא"כ, מדוע הפסוק "ויזכור אלקים את נח", השייך לכריתת הברית עם העולם, נאמר בין הפסוקים הללו?

ולפי הנ"ל – אתי שפיר: היות ותוכן כריתת ברית זו היתה (לא על העולם לכשעצמו, אלא על העולם כפי שהוא מתאים לכוונת תכלית בריאתו – "בשביל ישראל", לכן שייך לומר פסוק זה בר"ה].

ג. והנה, ענין זה בכריתת הברית (הא דהעולם יתקיים על פי כוונת תכלית בריאתו), מתבטא בתוכן הברית ע"פ פשוטו – שהנהגת העולם תהי' באופן תמידי ללא כל שינוי "עוד כל ימי הארץ וגו' לא ישבותו":

מבואר בעקידה דמה שהנהגת העולם היא באופן תמידי (בלא שינויים) – הרי זה נובע אך ורק מכח אלקי הבלתי מוגבל (כח האינ-סוף); דהרי הטבע מצד עצמו הוא נתון לשינויים. וא"כ, מה שהנהגת הטבע היא אכן תמידית ללא כל שינוי – הוא רק מצד הכח האלקי שלמעלה משינויים, כדברי הכתוב (מלאכי ג, ו): "אני ה' לא שניתי".

כלומר, הנהגת העולם באופן תמידי ד"לא ישבותו" – הרי טבע העולם מצד עצמו מגלה את הכח האלקי האינ-סוף (ע"י ענין הנצחיות שבו).

ונמצא, דכריתת הברית שפעלה את הענין ד"לא ישבותו" – היא ענין של גילוי כח האלקי האינ-סוף. והיינו כנ"ל, שכריתת הברית היתה (לא על קיום העולם עצמו, אלא) על קיום העולם בהתאם לכוונה האלקית שבו.

ד. לפי זה יש ליישב את דברי המדרש, ש"ריח הניחוח" קאי על "ריח" של מסירות נפש:

דהנה, בביאור הנ"ל בענין ד"לא ישבותו" – ישנם ב' פרטים: (א) הכח האלקי האינ-סוף, דכח זה הוא הסיבה להתמידיות שבהנהגת הטבע; (ב) מה שכח אלקי זה מתבטא דוקא ע"י הטבע, דכאשר חזינן שהנהגת הטבע היא באופן תמידי ונצחי – הרי זה עצמו מורה על הכח האלקי (דלולא זה – הרי הנהגת הטבע היתה צריכה להיות עם שינויים).

וב' פרטים אלו – מצינו בנוגע למסירות נפש:

מחד, מסירות נפש מורה על תמידיות בעבודת ה' – דאף כאשר פוגש האדם בהעלם והסתור

לקראת שבת

שאמור להפריע לו מעבודת ה', מ"מ הרי הוא מוסר את נפשו ומתגבר על הקשיים והניסיונות. והיינו, דעבודת ה' שלו היא בתמידות, בכל מעמד ומצב באשר הוא.

ומאידך, ענין המסירות נפש שייך דןקא למציאות העולם מצד עצמו (עולם הוא מלשון העלם והסתור);

דהנה, מבואר בחסידות דבזמן הבית, כאשר הי' גילוי אור אלקי מורגש בעולם, אזי לא הי' צורך להגיע לעבודה גבוהה כזו של מסירות נפש – דכיון שהי' אז מורגש גילוי אלקות בעולם, לא הי' מצב של העלם והסתור, שיצריך עבודה של מסירות נפש. אמנם בזמן הגלות, כאשר גילוי אלקות לא מורגש בעולם, וישנם מצבים של העלם והסתור על אלקות – אזי צריך להגיע לעבודה גבוהה כזו של מסירות נפש, שדןקא בכח עבודה זו ניתן להתגבר על ההעלם והסתור.

נמצא, דההעלם והסתור שישנם במציאות העולם מצד עצמו – הרי זה דןקא מעורר את העבודה של מסירות נפש.

ולפי זה מבוארים היטב דברי המדרש:

כאשר "וירח ה' את ריח הניחוח" של מסירות הנפש (שמורה א) על ענין הנצחיות הנובע מהכח האלקי האין-סוף, ו(ב) הרי זה בא דןקא מצד ההעלם דמציאות העולם) – הרי זה גרם לכריתת הברית של "עוד כל ימי הארץ גו' לא ישבותו" (שמורה על א) גילוי הכח האלקי האין-סוף, ו(ב) דוקא ע"י מציאות העולם).

